

Varhemmän rautakauden kal-
siesto Pilpun, Vuolan ja Rautan ta-
lojen mailla Warhelan kylässä
Uudellakirkolla S. L.

[Tähän kuuluu kartta ja 9. valokuvaa]

Heinäkuussa 1904 saapui Valtion Hist. museoon Uudenkirkon piirin nimismie- hen välityksellä eräs ent. talollisen. pojani Juhon Edvard Pilpun, Uudenkir- kon pitäjän Warhelan kylästä, nimis- miehen ilmoituksen mukaan mainitun kylän Pilpun taloon kuuluvaa Vähä- vaimio - nimistä peltoa kyntäessä tou- kok. 31. päivänä 1903. tapaama varhemmän rautakautinen löytö, käsiteltävä 7. numeroa, jotka ovat luetellut V. H. M. Lissa N:o 41/1903: 1-7. Tämän johdosta määrättyinä kesä- matkojeni ohella löytöpaikkaa tarkas- tamaan saavin paikalle 14. päivänä viime heinäkuuta. Monien muiden mi- nulle määrättyjen töiden vuoksi voi- matta tällä kertaa syhtyä kalmistoa perinperhjäisemmin tutkimaan kartoi- tin sen ja paan tämän kartan se- litykseksi mainita seuraavaa:

Ylemmänä mainittu Juhon Edvard Pilpun saama löytö oli tavattu Pil- pun talosta itään noin 200. metrin päässä niin kutsutusfa Vähävaimion maassa

olevan puuseppä August Varjosen
torpan pihalta, navetan länsinurkan
kohdalla olevan ison kiven ympä-
riltä. Kivi on karttaan merkitty VIII^{llä}
ja näkyy valokuvassa 1. Paikalle
oli kesällä 1903 raivattu peruna-
maa ja tätä varten oli mainitun
ison kiven ympärillä ollut taaja
maanpinnan tasainen kivikko, jonka
raivaajat eivät olleet huomanneet
eroavan maan muista karttaaltaan
tasaisesta kivikosta, tullut suurimmak-
si osaksi poistetuksi mutta tällöin ei
oltu mitään eikoista maasta huomai-
tu. Vasta seuraavana keväänä maata
mudelleen kuokittaessa ja muokatesa
(ei kyntäessä, kuten nimismiehen kir-
jeessä sanotaan) tarvittiin kivien
ympäriä seiniä. Maa paikalla
oli vielä tuhkaa ja poltetun luun-
murun sekaista, mutta oli nyt perun-
nalla, joten sitä ei voinut tällä
kertaa tarkemmin tutkia.

Saman torpan pihalta on ennen-
kin miinauskaluja tavattu, nim. tehdex-
sä torpan nykyistä navettaa sekä
sen entistä kivinavettaa, joka nyt on
paunoina ja jonka kohta on kartal-
la merkitty VII^{llä}. Vieläkin näkee torpan
asunnorakennuksen ja entisen kivina-
vetan välissä (kartalla katso VI.) pientä
kivikkoa isompien kivien ympärillä,
joka kivikko näyttää tarkoituksella
kasvatulta. Samoin on torpan asun-
norakennuksen alla maa hyvin mustaa,

joten silläkin kohtaa lienee kal-
mistopaikka tavattavissa. Varsin-
naisia tunnettavia hautausma-
ita löytyy Tilpurn riihen ala-
puolella, maantien laitaa kulke-
van aidan alla, (kartalla I.) sekä
saman tien itäpuolella kunnan
hoitolaisessa Rika Wähtroosin tu-
van etelä ja itäpuolella (kartalla
II-IV.) Myöskin lienee Vähävainion-
mäen kivikossa hautapaikkoja,
joita kuitenkin on kaivauksia
toimittamatta vaikea varmuus-
della rottaa. Kansan luulon mu-
kaan pitäisi tässä mäessä olla
punaasti "kalluksia."

Hautapaikat tällä kalmistolla
ovat, sikäli kun niitä taistaiseksi
saattaa tuntea, joko maanpinnan
tasaisia, tai korkeintaan noin 1. met-
rin verran ympäristöstään koho-
avia kiven ja maasekaisia pau-
nioita. Onko niillä poikkeilla kuo-
pillakin, joita Tilpurn riihen pai-
kalla sanotaan olleen, ollut josta-
kin muinaistieteellistä merkitystä,
sitä ei nyt käynyt päättämisenä.

Tilpurn talon itäpuolella ole-
va mäsä, noin 300. metriä ta-
losta on mäen itärinteellä pieniä
kivikoita, jotka mahdollisesti voi-
sivat olla hautapaikkoja. Lähellä
näitä kivikoita on mäestä otettu
hiekkaa, mutta kukaan ei tiedä,
että täältä olisi mitään muinais-

kaluja esille tullut, vaikka jo-
ku tällainen kivikko lienee panta-
otettaessa portunutkin.

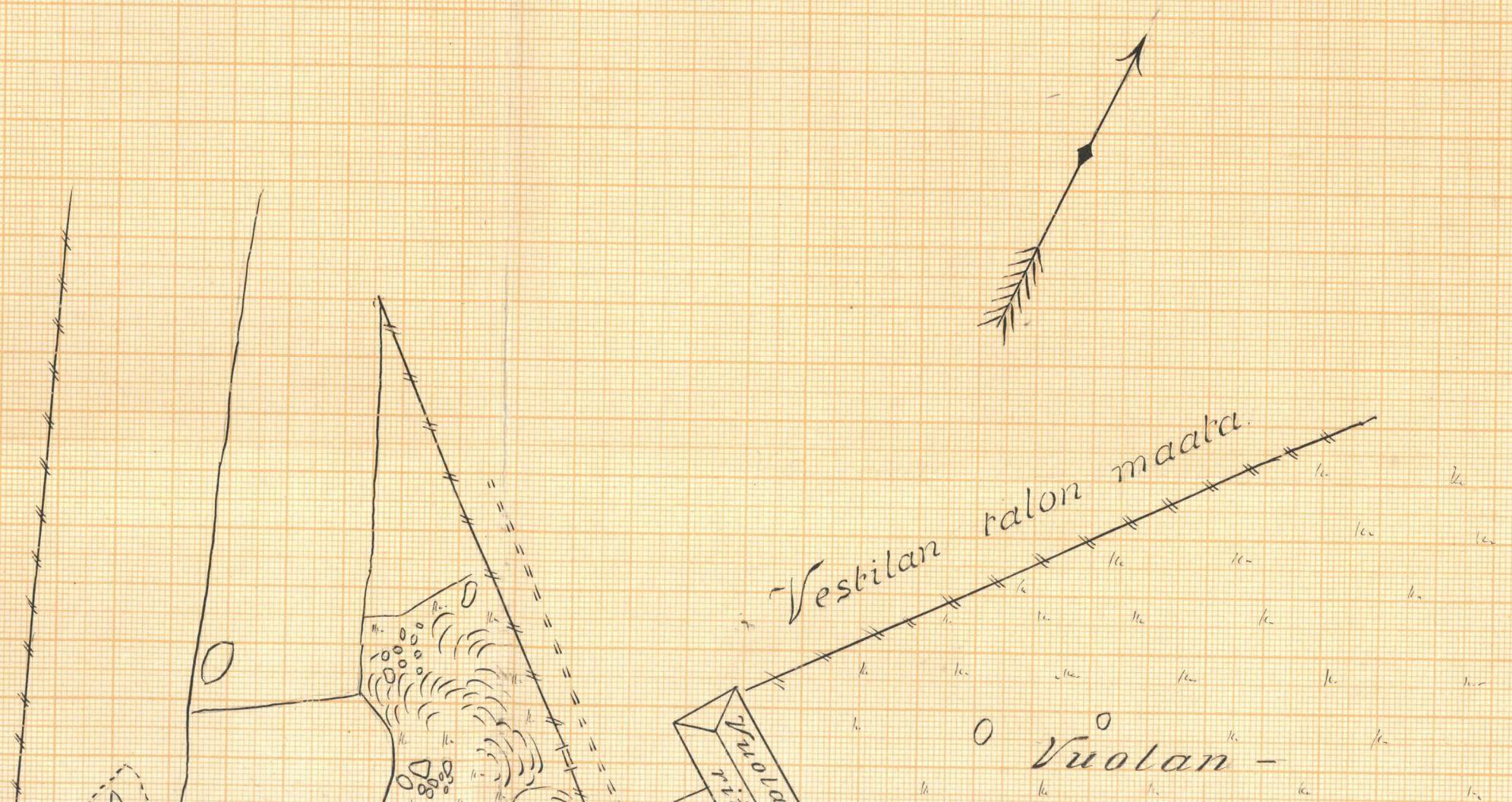
Helsingissä 15 p:nä jouluta. 1905

Juhan Rönkä

Mun. Pa 289206
48

Värdhemman rautakauden kalmisto Pilpun,
Vuolan ja Raulan talojen mailla Värhelan
kylässä Uudellakirkolla. (J.L.)

Kartoitti 15/7 1905.
J. Rinne.

Sorkan-

Pilpun-

talon - c

maata

talon-

maata.

talon

maata.

Mylly

Tervä hauta

Peruna

August Varjo

Varjosen
sen tontti
maata

Pilpun talon
viihi

Vuoppa

Murastein

Vuoppa

B. 708

7.97

802

728

677

544 D.

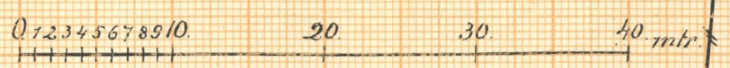
553

527

430

335

000

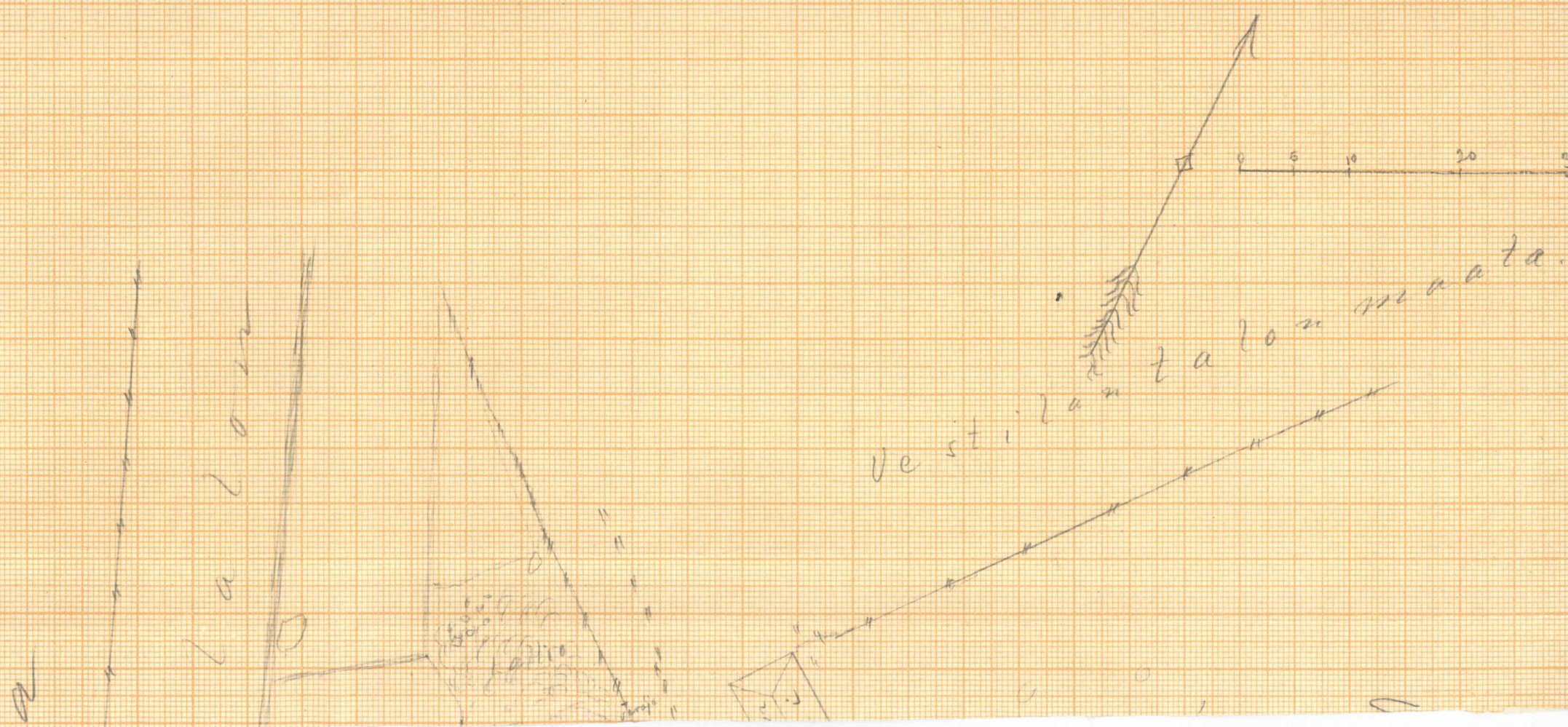

25
20
15
10
5

Varkelan kylässä

Varkemman rautakauden
kalmiisto Varkelan kylän Pilpään
Vuola ja Raulan talojen mailla
Ludvig ~~Kirkko~~ ~~pitäjästä~~ (T.S.)
alla harjoitti 1905

J. Re.

206
287
802
716
522
420
235

Sarkana p...
Sarkana p...
Sarkana p...

P...
P...
P...

Kallu

Augusti Var.

Pilpintalan

Peltola
Peltola
Peltola

2644

Uusikirkko.

Aug. Varjosen navetta Varhelan
kylässä W suunnasta.
Löydöt navetan nurkan luona näkyvän isonkiven luota.
Valokuvasi $\frac{13}{VII}$ 05 Juhani Rinne.

L. 136

2645

Uusikirkko.

Pilpun Vähävainion mäki Varhelan
kylässä SW suunnasta.
Ruvassa, joka on otettu rauniolta Pilpun ja Sorkan rajalta.
Sorcan puolella (kts. karttaa) näkyy Pilpun mylly ja Varjosen torppa.
Valokuvasi $\frac{14}{III}$ 05.

Juhani Rinne.

L. 136